

Posolstvo Svätého Otca Františka k Svetovému dňu pokoja 2016

Premôž ľahostajnosť a vydoby pokoj!

1. *Boh nie je ľahostajný! Bohu záleží na ľudstve, Boh nás neopúšťa!* Na začiatku nového roku by som chcel toto svoje hlboké presvedčenie spojiť so želaním hojného požehnanie a pokoja, ako znak nádeje na lepšiu budúcnosť pre každého muža a ženu, každú rodinu, národ a krajinu sveta, a tiež pre hlavy štátov, vlád a náboženských predstaviteľov. Skutočne, nestráčajme nádej, že sa v roku 2016 všetci pevne a s dôverou, na rôznych úrovniach zapojíme do úsilia o nastolenie spravodlivosti a pokoja. Áno, pokoj je Božím darom a zároveň ľudským dielom. Pokoj je Božím darom, no je zverený všetkým mužom a ženám, ktorí ho majú uskutočňovať.

Zachovať si dôvody na nádej

2. Minulý rok bol od začiatku až do konca poznačený vojnami a teroristickými akciami s ich tragickými následkami, únosmi osôb, prenasledovaním z etnických a náboženských dôvodov, násilím. Tieto črty sa v mnohých regiónoch sveta bolestne znásobili, až tento stav možno označiť za „rozkúskovanú tretiu svetovú vojnu“. V perspektíve nadchádzajúceho roka ma niektoré udalosti minulých rokov i práve uplynulého roka privádzajú k opätovnej výzve, aby sme nestrácali nádej v schopnosť človeka s pomocou Božej milosti prekonať zlo a neupadnúť do rezignácie a ľahostajnosti. Prípady, ktoré mám na mysli, poukazujú na schopnosť človeka konať solidárne, prekročiť svoje individualistické záujmy, apatiu a ľahostajnosť voči kritickým situáciám.

Spomedzi takýchto pozitívnych príkladov by som chcel spomenúť úsilie podporiť stretnutie svetových lídrov v rámci COP 21 zamerané na hľadanie nových spôsobov, ako čeliť klimatickým zmenám a na záchranu zdrojov planéty, nášho spoločného domu. To ďalej odkazuje na dve predchádzajúce udalosti na celosvetovej úrovni: summit v Addis Abebe na získanie finančných zdrojov na udržateľný rozvoj sveta; a prijatie *Agendy 2030* ohľadom udržateľného rozvoja zo strany OSN, ktorej cieľom je zaistiť do roku 2030 dôstojnejší život pre všetkých, najmä pre chudobné národy zeme.

Rok 2015 bol pre Cirkev mimoriadnym rokom aj preto, že slávila 50. výročie uverejnenia dvoch dokumentov Druhého vatikánskeho koncilu, ktoré veľmi príznačne charakterizujú zmysel Cirkvi pre solidaritu so svetom. Na úvod koncilu vyjadril pápež Ján XXIII. želanie, že treba otvoriť okná Cirkvi dokorán, aby bola možná otvorenejšia komunikácia medzi ňou a svetom. Dva dokumenty, *Nostra aetate* a *Gaudium et spes*, sú dokladom tohto nového prístupu, založeného na dialógu, solidarite a sprevádzaní, ktorý chce Cirkev zaviesť v rámci ľudskej spoločnosti. Deklarácia *Nostra aetate* vyzýva Cirkev, aby sa otvorila dialógu s nekresťanskými náboženstvami. Pastoračná konštitúcia *Gaudium et spes* vyjadruje želanie Cirkvi nastoliť na znak solidarity a úctivej náklonnosti dialóg o problémoch sveta s ľudskou rodinou, pretože „radosti a nádeje, žalosti a

úzkosti ľudí dnešných čias, najmä chudobných a všetkých, ktorí trpia, sú zároveň radosťami a nádejami, žalosťami a úzkosťami Kristových učeníkov“.

V tejto perspektíve chcem počas Svätého roku milosrdenstva vyzvať Cirkev, aby sa modlila a usilovala o formovanie pokorného a súciteľného srdca, schopného hlásať milosrdenstvo a svedčiť o ňom, „odpúšťať a dávať“, otvoriť sa „tým, ktorí žijú na tých najodľahlejších existenciálnych perifériách, ktoré často moderná doba tragickým spôsobom vytvára“, neupadnúť „do ponižujúcej ľahostajnosti; do zvyku uspávajúceho ducha a zabraňujúceho objavovať nové veci; do ničivého cynizmu“.

Existujú mnohé dôvody nato, aby sme verili v schopnosť ľudstva konať spoločne a solidárne, a pritom mať na srdci tých najzraniteľnejších členov a zachovanie spoločného dobra – uznávajúc našu vzájomnú prepojenosť a závislosť. Tento postoj solidárnej spoluzodpovednosti je koreňom základného povolania k bratstvu a spoločnému životu. Dôstojnosť a medziľudské vzťahy nás utvárajú ako ľudské bytosti, ktoré chcú Boh mať na svoj obraz a na svoju podobu. Ako stvorenia obdarené neodňateľnou dôstojnosťou žijeme vo vzťahu s našimi bratmi a sestrami, voči ktorým máme zodpovednosť a s ktorými solidárne konáme. Mimo tohto vzťahu by sme neboli plne ľudskými. No práve preto je ľahostajnosť hrozbou pre ľudskú rodinu. Keď vstupujeme do nového roku, chcem vás všetkých pozvať, aby ste sa nad týmto zamysleli, premohli ľahostajnosť a vydobyli pokoj.

Niektoré formy ľahostajnosti

3. Je isté, že postoj ľahostajnosti, postoj uzavretosti srdca pred tými druhými a zatvárania očí pred tým, čo nás obklopuje, alebo vyhýbanie sa tomu, aby nás znepokojovali problémy tých druhých, je dosť rozšírenou ľudskou vlastnosťou, prítomnou v každej historickej epoche. Napriek tomu v našej dobe táto črta výrazne presiahla rozmer jednotlivcov a nadobudla globálny rozmer, čo sa prejavilo vo fenoméne „globalizácie ľahostajnosti“.

Prvou formou ľahostajnosti v ľudskej spoločnosti je ľahostajnosť voči Bohu, z ktorej vychádza aj ľahostajnosť voči blížnemu a voči stvoreniu. To je jeden z vážnych dôsledkov falošného humanizmu a praktického materializmu, v kombinácii s relativistickým a nihilistickým myslením. Človek si myslí, že je tvorcom seba samého, vlastného života a spoločnosti. Cíti sa byť sebestačným, a jeho cieľom je nielen nahradiť Boha, ale úplne sa bez neho zaobísť. Preto sa domnieva, že nie je zviazaný voči ničomu a nikomu – okrem seba samého – a nárokuje si iba práva. Proti takémuto mylnému sebachápaniu osoby Benedikt XVI. pripomína, že ani človek, ani jeho pokrok nemôže dať človeku jeho posledný zmysel. A ešte pred ním Pavol VI. tvrdí, že „o pravom humanizme možno hovoriť len vtedy, ak sa neuzatvára pred Absolútnom, uznávajúc povolanie, ktoré umožňuje správne chápanie ľudského života“.

Ľahostajnosť voči blížnemu nadobúda rôzne tváre. Sú takí, čo sú dobre informovaní, počúvajú rozhlas, čítajú noviny alebo sledujú televízne programy, no robia to nezaujato, akoby zo zvyku: títo ľudia poznajú tragédie, ktoré postihujú ľudstvo, no nie sú nimi nijako zasiahnutí, nepocitujú súciti.

Je to postoj toho, kto vie, čo sa deje, no svoj pohľad, myšlienky a konanie zameriava len na seba samého. Musíme, žiaľ, konštatovať, že práve v našej dobe, ak nie je nárast informácií sprevádzaný solidárnou otvorenosťou svedomia, sám osebe ešte neznamená nárast pozornosti voči problémom. Naopak, môže skôr prinášať určité presýtenie, ktoré utlmuje a do istej miery relativizuje vážnosť problémov. „Niektorým sa jednoducho páči obviňovať chudobných a rozvojové krajiny z vlastných chýb; používajú neadekvátne zovšeobecnenia a tvrdia, že riešenie je vo ‚vzdelávaní‘, ktoré týchto ľudí upokojí a premení na zdomácnené, neútočné stvorenia. Toto spôsobuje ešte väčší hnev, najmä ak tí, čo sú vylúčení, dobre vidia, ako v spoločnosti rastie rakovina, ktorou je hlboko zakorenená korupcia – vo vláдах, v podnikateľskej sfére a v inštitúciách mnohých krajín – bez ohľadu na politickú ideológiu štátnych predstaviteľov.“

V iných prípadoch sa ľahostajnosť prejavuje ako nedostatok pozornosti voči okolitej realite, osobitne tej vzdialenejšej. Niektorí ľudia uprednostňujú radšej nepátrať, neinformovať sa, ale žiť si vo svojom blahobyte a pohodlnosti, hluchej voči bolestnému volaniu trpiaceho ľudstva. Temer bez toho, aby sme si to uvedomili, sa stávame neschopnými prežívať súcť s druhými, s ich tragédiou; nemáme záujem starať sa o nich, akoby za to, čo sa im stalo, bol zodpovedný niekto nám cudzí a nás sa to ni netýkalo. „Avšak stáva sa, že keď nám je dobre a cítime sa pohodlne, zabúdame niekedy na druhých (čo Boh Otec nikdy nerobí!), nezaujímajú nás ich problémy, trápenia a nespravodlivosti, ktoré podstupujú... Naše srdce vtedy upadá do ľahostajnosti: pokým ja sa mám relatívne dobre a spokojne, zabúdam na tých, ktorí sa nemajú dobre.“

Keď bývame v spoločnom dome, musíme sa zaoberať tým, v akom stave je – ako som sa to urobil v *Laudato si'*. Znečistenie vôd a vzduchu, neuvážená ťažba dreva, znečisťovanie prostredia, to je často ovocie ľahostajnosti človeka voči druhým, pretože všetko navzájom súvisí. Podobne aj správanie sa človeka voči zvieratám ovplyvňuje jeho vzťahy s druhými – a to nehovorím o tých, čo si dovoľia všade inde robiť to, čo by vo vlastnom dome nerobili. V týchto a ďalších prípadoch spôsobuje ľahostajnosť predovšetkým uzavretosť a nezáujem, a tak napokon prispieva k nedostatku pokoja s Bohom, s blížnym a so stvorením.

Globalizovaná ľahostajnosť ohrozuje pokoj

4. Ľahostajnosť voči Bohu presahuje vnútornú a duchovnú sféru jednotlivých osôb a preniká aj do verejnej a spoločenskej sféry. Ako konštatoval Benedikt XVI., „existuje úzke spojenie medzi oslavou Boha a pokojom ľudí na zemi“. Totiž „bez otvorenia sa voči transcendentnu človek ľahko prepadá relativizmu a potom len ťažko dokáže konať spravodlivo a zasadzovať sa za pokoj“. Zabúdanie na Boha a popieranie Boha, ktoré vedie človeka k tomu, že už nad sebou neuznáva nijaký zákon a za zákon považuje len seba samého, spôsobuje krutosť a bezmedzné násilie. Na individuálnej i spoločenskej úrovni sa táto ľahostajnosť voči blížnemu, ktorá je dcérou ľahostajnosti voči Bohu, prejavuje v nečinnosti a nezájme, ktoré sú živnou pôdou pre pretrvávajúceho stavu nespravodlivosti a vážnej sociálnej nerovnosti, ktoré samotné môžu viesť ku konfliktom, no každopádne vytvárajú atmosféru nespokojnosti, ktorá skôr či neskôr hrozí rozduchaním násilia a neistoty.

V tomto zmysle predstavuje ľahostajnosť a z nej vyplývajúci nezáujem, vážne zanedbanie povinnosti prispievať k spoločnému dobru – ktorú má každý človek podľa svojich schopností a svojej úlohy v spoločnosti – a zvlášť k pokoju, ktorý je jedným z najcennejších dobier ľudstva.

Ak sa tento postoj premietne do inštitucionálnej roviny, ľahostajnosť voči druhému, voči jeho dôstojnosti, základným právam a slobode, v spojení s kultúrou poznačenou honbou za ziskom a hedonizmom, podporuje a niekedy i zdôvodňuje také skutky a politické opatrenia, ktoré v konečnom dôsledku predstavujú ohrozenie pokoja. Takýto ľahostajný postoj môže tiež viesť k ospravedlňovaniu ničivej ekonomickej politiky, ktorá kvôli vidine dosiahnutia vlastného dobra alebo dobra národa, vedie k nespravodlivosti, rozdeleniu a násiliu. Nezriedka sú totiž najmä ekonomicke a politické projekty zamerané na získanie alebo udržanie moci a bohatstva, a to aj za cenu pošliapania základných práv tých druhých. Keď sú celé populácie svedkami toho, že sa im upierajú ich základné práva, ako je právo na jedlo, vodu, zdravotnú starostlivosť alebo na prácu, sú v pokušení zaistiť si ich násilím.

Navyše ľahostajnosť voči životnému prostrediu, ktorá má za následok odlesňovanie, znečisťovanie a prírodné katastrofy, ktoré celé spoločenstvá zbavujú ich životného prostredia a nútia ich žiť v neistých a nestálych podmienkach, vyvoláva nové druhy chudoby a novú nespravodlivosť – často s neblahými dôsledkami v oblasti bezpečnosti a sociálneho mieru. Koľko vojen sa už viedlo a koľko sa ešte budú viesť v dôsledku nedostatku zdrojov, alebo v snahe vyhovieť nenásytným požiadavkám na nerastné bohatstvá?

Od ľahostajnosti k milosrdenstvu: obrátenie srdca

5. Keď som pred rokom v posolstve na *Svetový deň pokoja* na tému *Už nie otroci, ale bratia*, pripomínal prvý biblický obraz ľudského bratstva v Kainovi a Ábelovi (porov. Gn 4, 1 – 16), chcel som pritiahnúť pozornosť na to, ako bolo toto prvotné bratstvo zradené. Kain a Ábel sú bratia. Pochádzajú z toho istého lona, sú rovnakí v dôstojnosti a stvorení na Boží obraz a podobu; ale ich rodné bratstvo sa poruší. „Kain nielenže neznáša svojho brata Ábela, ale ho aj zo závidosti zabije.“ Bratovražda sa tak stáva formou zrady a odmietnutie Ábelovho bratstva zo strany Kaina je prvým narušením rodinných vzťahov bratstva, solidarity a vzájomného rešpektu.

Boh napokon zasahuje a volá človeka na zodpovednosť za jeho príbuzného, presne tak, ako to urobil vtedy, keď prví rodičia, Adam a Eva, narušili spoločenstvo so svojím Stvoriteľom. „*A Pán povedal Kainovi: ‚Kde je tvoj brat Ábel?‘ On však odvetil: ‚Neviem. Či som ja strážca svojho brata?‘ Pán povedal: ‚Čo si ti urobil?! Hlas krvi tvojho brata hlasno volá zo zeme ku mne‘“* (Gn 4, 9 – 10).

Kain odpovedá, že nevie, čo sa stalo jeho bratovi, hovorí, že nie je jeho strážcom. Necíti sa zodpovedný za jeho život, jeho osud. Má pocit, že sa ho to netýka. Je voči svojmu bratovi ľahostajný napriek tomu, že ich spája spoločný pôvod. Aké smutné! Aká bratská, rodinná, ľudská tragédia! To je prvý prejav ľahostajnosti medzi bratmi. Boh však nie je ľahostajný: Ábelova krv má v jeho očiach veľkú cenu a žiada Kaina, aby sa za to zodpovedal. Boh sa teda od počiatku ľudstva

ukazuje ako ten, koho zaujíma osud človeka. Keď sa neskôr synovia Izraela nachádzajú v egyptskom otroctve, Boh opäť zasahuje. Hovorí Mojžišovi: „*Videl som utrpenie svojho ľudu v Egypte a počul som jeho volanie pre pracovných dozorcov. Viem o jeho utrpení. Preto som zostúpil, aby som ho vyslobodil z moci Egypťanov a vyviedol ho z tej krajiny do krajiny krásnej a priestranej, do krajiny, ktorá oplýva mliekom a medom*“ (Ex 3, 7 – 8). Je dôležité si všimnúť slovesá, ktoré sprevádzajú Boží zásah: videl, počul, vie, zostúpil, vyviedol. Boh nie je ľahostajný. Je všímavý a koná.

Podobne Boh vo svojom Synovi Ježišovi zostúpil medzi ľudí, vtelil sa a ukázal svoju solidaritu s ľudstvom vo všetkom, okrem hriechu. Boh sa stotožnil s ľudstvom, ako „*prvorodený medzi mnohými bratmi*“ (Rim 8, 29). Neuspokojil sa len s tým, že učil zástupy, ale postaral sa o ne, zvlášť, keď videl že sú hladné (porov. Mk 6, 34) alebo zaháľajú (porov. Mt 20, 3). Jeho pohľad však nebol zameraný len na ľudí, ale aj na ryby v mori, vtákov na nebi, rastliny a stromy, malých i veľkých; objímal celé stvorenie. Zaiste naň hľadel, no neobmedzil sa len na to: pretože sa ľudí i dotýkal, hovoril s nimi, pomáhal im a konal dobro pre tých, čo to potrebovali. No nielen to; bol aj dojatý a plakal (porov. Jn 11, 1 – 57). Pričinil sa, aby sa skončilo utrpenie, smútok, bieda a smrť.

Ježiš nás učí, aby sme boli milosrdní ako Otec (porov. Lk 6, 36). V podobenstve o milosrdnom Samaritánovi (porov. Lk 10, 25 – 37) pranieruje zanedbanie pomoci blížnemu v prípade naliehavej nutnosti – „*uvidel ho a obišiel ho*“ (porov. Lk 10, 31.32). Zároveň týmto obrazom vyzýva svojich poslucháčov, a zvlášť svojich učeníkov, aby sa napriek mnohým starostiam naučili pri pohľade na utrpenie tohto sveta zastať s úmyslom zmierniť ho, vyliečiť rany tých druhých prostriedkami, aké majú k dispozícii, počnúc svojim časom. Ľahostajnosť si často hľadá výhovorky: zachovávanie predpísaných rituálov; množstvo vecí, ktoré treba urobiť; nepriateľstvá, ktoré nás často vzdiaľujú jedných od druhých; predsudky rôzneho druhu, ktoré nám bránia stať sa blížnymi.

Milosrdenstvo je Božím srdcom. Preto musí byť aj srdcom všetkých tých, ktorí sa považujú za členov jedinej veľkej rodiny jeho detí; srdce, ktoré bije silno všade tam, kde je v hre ľudská dôstojnosť – odraz Božej tváre v jeho stvoreniach. Ježiš nás napomína: láska k druhým – cudzincom, chorým, väzňom, bezdomovcom, dokonca i nepriateľom – je jedinou Božou mierou na posudzovanie našich skutkov. Od toho závisí náš večný osud. Nedivme sa teda, že apoštol Pavol vyzýva kresťanov Ríma, aby sa radovali s tými, čo sa radujú, a plakali s tými, čo plačú (porov. Rim 12, 15 – 21), alebo že odporúča tým z Korintu, aby organizovali zbierky na znak solidarity s trpiacimi členmi Cirkvi (porov. 1 Kor 16, 2 – 3). A sv. Ján píše: „*Ak má niekto pozemský majetok a vidí brata v núdzi, a srdce si pred ním zatvorí, ako v ňom môže ostávať Božia láska?*“ (1 Jn 3, 17; porov. Jak 2, 15 – 16).

Preto je „pre Cirkev a pre dôveryhodnosť jej hlásania rozhodujúce, aby v praxi žila milosrdenstvo a osobne o ňom svedčila. Ak má jej jazyk a jej gestá preniknúť do ľudských srdiec a podnieť ich, aby hľadali cestu späť k Otcovi, musia tlmočiť milosrdenstvo. Prvou pravdou Cirkvi je Kristova láska. Cirkev je služobnicou tejto lásky vedúcej k odpúšťaniu, ba až k obetovaniu seba samého, a sprostredkuje ju ľuďom. Preto tam, kde sa Cirkev nachádza, musí byť zjavné Otcovo

milosrdenstvo. V našich farnostiach, spoločenstvách, združeníach a hnutiach, skrátka všade tam, kde sú kresťania, má mať každý možnosť nájsť oázu milosrdenstva.“

Preto sme aj my povolání spraviť lásku, súcitu, milosrdenstvo a solidaritu naším životným programom, spôsobom nášho pristupovania k druhým v rámci našich vzťahov. To si vyžaduje obrátenie nášho kamenného srdca na srdce z mäsa (porov. Ez 36, 26), schopné otvoriť sa druhým v skutočnej solidarite. Tá je totiž niečím viac, než len „nejakým pocitom neurčitého súcitu či povrchnej citlivosti voči utrpeniu toľkých blízkych alebo vzdialených osôb“. Solidarita „je pevné a dôsledné rozhodnutie angažovať sa za spoločné dobro: za dobro všetkých a každého jedného, pretože všetci sme naozaj zodpovední za všetkých,“ pretože spolucítenie vychádza z bratstva.

Takto chápaná solidarita predstavuje morálny a sociálny postoj, ktorý lepšie zodpovedá tomu, že si uvedomujeme biedy našej doby a nepopierateľnú vzájomnú závislosť medzi životom jednotlivca a jeho spoločenstva na konkrétnom mieste a životom ostatných mužov a žien vo zvyšku sveta, ktorá neustále narastá, zvlášť v globalizovanom svete.

Podporovať kultúru solidarity a milosrdenstva, aby sme premohli ľahostajnosť

6. Dosiachnutie solidarity ako morálnej čnosti a sociálneho postoja, ktorý je plodom osobného obrátenia, si vyžaduje úsilie mnohých subjektov, ktoré sú zodpovedné za výchovu a formáciu.

Mám na mysli predovšetkým rodiny, ktoré majú prvotné a nenahraditeľné výchovné poslanie. Predstavujú totiž prvé miesto, kde sa prežívajú a odovzdávajú hodnoty lásky a bratstva, spoločného života a delenia sa, pozornosti a starostlivosti o druhého. Sú tiež privilegovaným prostredím na odovzdávanie viery, počnúc prvými jednoduchými náboženskými gestami, ktoré matky učia svoje deti.

Pokiaľ ide o vychovávateľov a formátorov, ktorých povolaním je vychovávať deti a mládež v školách alebo v rôznych centrách pre deti a mládež, majú si byť vedomí, že ich zodpovednosť sa týka morálneho, duchovného i spoločenského rozmeru osoby. Hodnoty slobody, vzájomnej úcty a solidarity možno odovzdávať už od najútlejšieho veku. Benedikt XVI., obracajúc sa na zodpovedných vo výchovných inštitúciách, povedal: „Každé výchovné prostredie je miestom otvárania sa voči transcendentu a voči druhým; miestom dialógu, súdržnosti a počúvania, kde mladý človek cíti, že je so svojimi schopnosťami a vnútorným bohatstvom ocenený a naučí sa oceňovať aj svojich blízkych. Mladí ľudia nech sa naučia vychutnávať radosť plynúcu z každodenného prežívania lásky a súcitu k blízkym a z aktívneho podieľania sa na budovaní ľudskejšej a bratskejšej spoločnosti.“

Aj pracovníci v kultúre a spoločenských komunikačných prostriedkoch majú zodpovednosť v oblasti výchovy a formácie, zvlášť v dnešných spoločnostiach, keď je prístup k informačným a komunikačným prostriedkom čoraz rozšírenejší. Ich úlohou je predovšetkým slúžiť pravde, a nie záujmovým skupinám. Komunikačné prostriedky totiž „nielen informujú, ale aj formujú ducha svojich poslucháčov, a preto môžu významne prispieť k výchove mladých. Je dôležité mať na pamäti, že vzťah medzi výchovou a komunikáciou je veľmi úzky: výchova sa v skutočnosti deje

prostredníctvom komunikácie, ktorá pozitívne alebo negatívne vplýva na formovanie ľudskej osoby.“ Pracovníci kultúry a médií by tiež mali bdieť nad tým, aby spôsob, akým sa získavajú a šíria informácie, bol vždy právne a morálne legitímny.

Pokoj: ovocie kultúry solidarity, milosrdenstva a súcitu

7. Hoci si uvedomujeme hrozbu globalizácie ľahostajnosti, treba pripomenúť, že súčasťou opísaného scenára sú aj mnohé pozitívne iniciatívy a aktivity, ktoré svedčia o súcite, milosrdenstve a solidarite, ktorých je človek schopný. Chcel by som spomenúť niekoľko prípadov chvályhodného úsilia, ktoré ukazujú, že každý môže poraziť ľahostajnosť, ak sa rozhodne neodvrátiť zrak od svojho blížneho; a tak predstavujú tú správnu prax na ceste k ľudskejšej spoločnosti.

Existujú mnohé mimovládne organizácie a charitatívne skupiny v rámci Cirkvi i mimo nej, ktorých členovia v prípade epidémií, prírodných pohrôm alebo ozbrojených konfliktov podstupujú námahy a nebezpečenstvá, aby ošetrili zranených a chorých, či pochovali mŕtvych. Okrem nich by som chcel spomenúť osoby a združenia, ktoré poskytujú pomoc migrantom, ktorí pri hľadaní lepších podmienok na život musia často prekonať púšte i moria. Tieto činy sú skutkami telesného i duchovného milosrdenstva, na základe ktorých budeme na konci nášho života súdení.

Moje myšlienky smerujú tiež k žurnalistom a fotografom, ktorí informujú verejnú mienku o zložitých situáciách, apelujúc na naše svedomie, a tiež k tým, čo sa angažujú za obranu ľudských práv, osobitne práv etnických a náboženských menšín, pôvodného obyvateľstva, žien a detí a všetkých, ktorí žijú v podmienkach, kde sú najviac zraniteľní. Medzi nimi sú aj mnohí kňazi a misionári, ktorí ako dobrí pastieri ostávajú pri svojich veriacich, a podporujú ich napriek nebezpečenstvám a nepohodliu, zvlášť počas ozbrojených konfliktov.

Koľko rodín, ktoré sa nachádzajú vo veľkých pracovných a sociálnych ťažkostiach, sa usiluje za cenu mnohých obetí vychovávať svoje deti „proti prúdu“, k hodnotám solidarity, súcitu a bratstva! Koľké rodiny otvárajú svoje srdcia a svoje domovy tým, čo to potrebujú, ako sú utečenci a migranti! Chcel by som osobitne poďakovať všetkým jednotlivcom, rodinám, rehoľným spoločnostiam, kláštorom a pútnickým miestam, čo ochotne odpovedali na moju výzvu prijať aspoň jednu utečeneckú rodinu.

Nakoniec by som chcel spomenúť mladých, ktorí sa združujú, aby uskutočnili projekty solidarity, i všetkých, čo otvárajú svoje ruky, aby pomohli blížnemu v núdzi vo svojich mestách, vlastnej krajine alebo v iných krajinách sveta. Chcel by som poďakovať všetkým, čo sa zapájajú do aktivít tohto druhu, aj keď nie sú verejne známe: ich hlad a smäd po spravodlivosti, ich milosrdenstvo spôsobí, že nájdú milosrdenstvo a ako tvorcovia pokoja budú nazvaní Božím synmi (porov. *Mt 5, 6 – 9*).

Pokoj v znamení Svätého roku milosrdenstva

8. V duchu slávenia Svätého roku milosrdenstva je každý povolaný uvedomiť si, ako sa v jeho vlastnom živote prejavuje ľahostajnosť, a tiež prijať konkrétny záväzok prispieť k zlepšeniu prostredia, v ktorom žije, počnúc vlastnou rodinou, vlastným okolím či pracovným prostredím.

Aj štáty majú vykonať konkrétne úkony a odvážne činy, pokiaľ ide o najzraniteľnejších členov ich spoločenstva, ako sú väzni, migranti, nezamestnaní a chorí.

Pokiaľ ide o väzňov, v mnohých prípadoch sa javí naliehavo potrebné prijať konkrétne opatrenia na zlepšenie ich podmienok života vo väzeniach, venujúc osobitnú pozornosť tým, ktorí sú zbavení slobody a očakávajú rozsudok, pričom treba mať na pamäti reedukačný cieľ trestu a posúdiť možnosť zaradiť do národnej legislatívy alternatívne tresty k zadržiavaniu vo väzbe. V tejto súvislosti by som chcel znovu vyzvať predstaviteľov štátov k zrušeniu trestu smrti tam, kde je ešte v platnosti, a tiež zvážiť možnosť amnestie.

Čo sa týka migrantov, chcel by som vyzvať k prehodnoteniu migračnej legislatívy, aby bola preniknutá duchom ochoty prijímať migrantov, pri rešpektovaní vzájomných povinností a zodpovednosti, a aby uľahčovala ich integráciu. V tejto perspektíve treba osobitnú pozornosť venovať podmienkam ich pobytu s vedomím, že ilegálny pobyt predstavuje riziko, že budú zatiahnutí do kriminálneho konania.

Okrem toho by som chcel v tomto svätom roku naliehavo vyzvať predstaviteľov štátov na to, aby vykonali konkrétne úkony v prospech našich bratov a sestier, ktorí trpia v dôsledku nedostatku práce, pôdy či strechy nad hlavou. Mám na mysli vytvorenie dôstojných pracovných miest, ktoré by potlačili sociálny nešvár nezamestnanosti, ktorá zasahuje mnohé rodiny a mladých ľudí, a ktorá má vážne dôsledky na stav celej spoločnosti. Nezamestnanosť vo veľkej miere narušuje pocit dôstojnosti a nádeje a len čiastočne ju možno kompenzovať – hoci nevyhnutnými – podporami pre nezamestnaných a ich rodiny. Osobitnú pozornosť treba venovať ženám – ktoré sú, žiaľ, stále na poli práce diskriminované – a tiež niektorým kategóriám zamestnancov, ktorí pracujú v rizikových alebo ťažkých podmienkach a nedostávajú mzdu primeranú dôležitosti ich povolania pre spoločnosť.

Napokon by som chcel vyzvať k tomu, aby sa vykonali úkony na zlepšenie života chorých, aby mali zaistený prístup k lekárskeym vyšetreniam a pre život nevyhnutným liekom vrátane možnosti domáceho ošetrovania.

Vyzývam tiež predstaviteľov štátov, aby obrátili zrak aj poza vlastné hranice a obnovili svoje vzťahy s ostatnými krajinami, umožniac im efektívne sa podieľať na činnosti a živote medzinárodného spoločenstva, aby sa bratstvo uskutočňovalo aj v rámci rodiny národov.

V tejto perspektíve by som sa chcel na nich obrátiť s trojitou výzvou: aby sa zdržali zaťažovania druhých národov do konfliktov alebo vojen, ktoré ničia nielen materiálne, kultúrne a sociálne bohatstvá, ale tiež na dlhý čas narušujú morálnu a duchovnú integritu; aby zrušili alebo udržateľným spôsobom spravovali medzinárodný dlh najchudobnejších štátov; aby prijali politické opatrenia zamerané na spoluprácu, ktoré sa nebudú skláňať pred nadvládou niektorých ideológií, ale

namiesto toho budú rešpektovať hodnoty miestneho obyvateľstva a v nijakom prípade nebudú poškodzovať základné a neodňateľné právo nenarodených detí na život.

Tieto úvahy spolu so želaním všetkého dobrého do nového roku chcem zveriť do príhovoru Najsvätejšej Panny Márie, Matky, ktorá sa stará o potreby ľudstva, aby nám od svojho Syna Ježiša, Kniežaťa pokoja, vyprosila vypočutie našich prosieb a požehnanie nášho každodenného úsilia o bratskejší a solidárnejší svet.

Vo Vatikáne 8. decembra 2015, na slávnosť Nepoškvrneného počatia Preblahoslavenej Panny Márie a pri otvorení mimoriadneho Svätého roku milosrdenstva

FRANTIŠEK